

Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/periodyki-ipn/dodatki-historyczne-do/189301,Bolszewicy-na-kolanach-Bitwa-warszawska-dodatek-specjalny-Instytutu-Pamieci-Naro.html
27.04.2024, 22:29

„Bolszewicy na kolanach. Bitwa warszawska” - dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej Codziennie”

Dodatek historyczny ukazał się 11 sierpnia 2023 r.

W dodatku:

- dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, **Bolszewicy na kolanach**
Pokonując w 1920 r. Armię Czerwoną, Polska obroniła niepodległość. Zarazem oddała wielką przysługę całemu wolnemu światu.
- Michał Zarychta, Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie, **Ojczyzna w potrzebie. Do broni!**

Nie minęły nawet dwa lata od 11 listopada 1918 r., gdy Polska stanęła kolejny raz w obliczu bolszewickiej inwazji. Przez ten czas Polacy przyzwyczaili się do dobrych wieści z frontów walk o granice Rzeczypospolitej. W maju 1920 r. w całym kraju świętowano zdobycie historycznej stolicy Rusi - Kijowa, a Marszałka Józefa Piłsudskiego ogłoszono nowym Bolesławem Chrobrym. Entuzjazm ogarnął Polaków i wydawało się, że odwieczny wróg i niedawny zaborca – Rosja - padła wreszcie na kolana. Następne miesiące pokazały, że triumfowano za wcześnie. Nagłówki polskich gazet głosiły upadki kolejnych linii polskiej obrony w zaskakującym tempie, a plotki

Wojna Światów 1920
Wystawa 11 września 2023
Instytut Pamięci Narodowej
ul. Piłsudskiego 21/23
Warszawa

Bolszewicy na kolanach
Pokonując w 1920 r. Armię Czerwoną, Polska obroniła niepodległość. Zarazem oddała wielką przysługę całemu wolnemu światu.

Ojczyzna w potrzebie. Do broni!
Nie minęły nawet dwa lata od 11 listopada 1918 r., gdy Polska stanęła kolejny raz w obliczu bolszewickiej inwazji. Przez ten czas Polacy przyzwyczaili się do dobrych wieści z frontów walk o granice Rzeczypospolitej. W maju 1920 r. w całym kraju świętowano zdobycie historycznej stolicy Rusi - Kijowa, a Marszałka Józefa Piłsudskiego ogłoszono nowym Bolesławem Chrobrym. Entuzjazm ogarnął Polaków i wydawało się, że odwieczny wróg i niedawny zaborca – Rosja - padła wreszcie na kolana. Następne miesiące pokazały, że triumfowano za wcześnie. Nagłówki polskich gazet głosiły upadki kolejnych linii polskiej obrony w zaskakującym tempie, a plotki

dr Karol Nawrocki
Prezes Instytutu Pamięci Narodowej

Michał Zarychta
Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie

„Bolszewicy na kolanach. Bitwa warszawska” - dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej Codziennie”

kazały widzieć bolszewików jeszcze bliżej. Odwrót na północnym wschodzie nosił znamiona paniki, zwycięskie dotąd pułki uciekały na samą wieść o nadejściu wroga, a z nimi Polacy obawiający się bolszewickiej zemsty.

- **dr Robert Spałek, Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie,**

- ***BITWA PIŁSUDSKIEGO. „To jest już ostatnia chwila ratunku”***

Od 4 lipca Armia Czerwona parła na zachód pokonując każdego dnia ok. 20 km. Wśród Polaków narastało wrażenie nieuniknionej klęski, a państwo znalazło się na krawędzi wojny domowej. Prawica dążyła do usunięcia Józefa Piłsudskiego i osadzenia na zajmowanych przez niego stanowiskach Ignacego Paderewskiego – jako potencjalnego naczelnika państwa oraz gen. Józefa Hallera – jako naczelnego wodza wojskowego. Lewica zaś chciała wyprowadzić ludzi na ulicę i dokonać przewrotu na rzecz pełnej dyktatury Marszałka.

- **dr Konrad Rokicki, dr Elżbieta Kowalczyk, Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie, 1920. Polska nad krawędzią przepaści**

W lecie 1920 r. wydawało się, że jest już po wszystkim. Polska nie obroni odzyskanej w nadzwyczajnych okolicznościach niepodległości. W wyniku Wielkiej Wojny (1914-1918) upadły imperia naszych zaborców. Rzesza Niemiecka i Austro-Węgry przegrały wojnę (monarchia habsburska rozpadła się

zupełnie), zaś walcząca z nimi Rosja zapłaciła jeszcze większą cenę. W konsekwencji bolszewickiego przewrotu w 1917 r., pogrążyła się w wojnie domowej. Zrewoltowani „czerwoni”, zwolennicy komunistycznej rewolucji, bezwzględnie walczyli z obrońcami starego porządku – „białymi”. Jednak dla przyszłości Polski najważniejsze było to, że obie strony – mimo deklaracji bolszewików o „prawie narodów do samostanowienia” – nie przewidywały niepodległego państwa polskiego.

PLIKI DO POBRANIA

[„Bolszewicy na kolanach. Bitwa warszawska” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej Codziennie” z dnia 11 sierpnia 2023 \(pdf, 4.2 MB\) 11.08.2023 08:00](#)